МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОХТИРСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
СУМСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник директора
з навчально-виробничої роботи
_____ Володимир Домашенко
„04" ____11____ 2025 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Захист рослин

для студентів освітньо-професійної програми - **Агрономія**

спеціальності - **201 Агрономія**

Освітньо- професійний ступінь - **фаховий молодший бакалавр**

Обсяг дисципліни в кредитах ЄКТС- **3**

Розробник - **Артем Сич, викладач**

Програму розглянуто і схвалено цикловою комісією природничо-наукової підготовки
Протокол № 4 від „04" 11 2025 р.
Голова циклової комісії _____ Оксана Лаврусь

Опис навчальної дисципліни

№	Назва	
1.	Освітньо-професійна програма	**Агрономія**
2.	Галузь знань	**20 Аграрні науки та продовольство**
3.	Освітньо-професійний ступінь	**фаховий молодший бакалавр**
4.	Шифр і назва спеціальності	**201 Агрономія**
5.	Статус навчальної дисципліни	**Обов'язкова**
6.	Семестр (семестри)	**VI (БСО), IV (ПЗСО)**
7.	Загальна кількість годин (кредитів ЄКТС)	**90 годин (3 кредити ЄКТС)**
8.	Аудиторні заняття в тому числі: лекції лабораторні практичні семінарські	**60** **-** **-** **60** **-**
9.	Самостійна робота студента	**30**
10.	Форма семестрового контролю	**Диференційований залік**
11.	Мова викладання	**українська**

Мета і завдання навчальної дисципліни (знати, вміти)

Мета викладання дисципліни	Метою навчальної практики «Захист рослин» є формування в здобувачів міцних знань та умінь із захисту сільськогосподарських культур від шкідливих організмів за допомогою екологічно безпечних біологічних засобів та хімічних речовин-пестицидів і формування практичних навичок, що необхідно для висококваліфікованих сучасних фахівців у аграрній сфері, ініціативних та здатних до швидкої адаптації до вимог сучасного агробізнесу.
Завдання вивчення дисципліни	Основними завданнями навчальної практики “Захист рослин” є вивчення: морфології, біології, екології, систематики, фенології шкідників і збудників хвороб та методів боротьби з ними; класифікації пестицидів і способів їх застосування; технології приготування робочих розчинів; методики визначення доцільності застосування пестицидів.

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності	ЗК5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1. Здатність розв'язувати основні типи задач професійній діяльності. СК2. Здатність розпізнавати за морфологічними ознаками найбільш поширені в регіонах сільськогосподарські культури та дикорослі рослини, оцінювати їх фізіологічний стан, адаптаційний потенціал, визначати чинники поліпшення росту, розвитку і якості продукції.
Програмні результати навчання	РН4. Опановувати нові методи і технології, впроваджувати інноваційні принципи і методи для підвищення ефективності виробничої діяльності в агрономії. РН12.Обирати для вирощування сільськогосподарських культур добрива та засоби захисту рослин на основі аналізу інформації про наявний асортимент.

Пререквізити

Передумова для проходження навчальної практики є набуття теоретичних знань та практичних навичок за такими дисциплінами: Екологія, Ботаніка з основами фізіології рослин, Агрохімія, Ґрунтознавство, Вступ у спеціальність.

Постреквізити

Після набуття теоретичних знань та практичних навичок при проходженні навчальної практики переходити до вивчення наступних дисциплін: Технологія виробництва продукції рослинництва, Насінництво і селекція, Плодоовочівництво.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Чотирибальна національна шкала оцінювання	Критерії
5 (відмінно)	Студент виявляє глибокі теоретичні знання основних тем дисципліни, таких як шкідники, хвороби, бур'яни, інтегровані системи захисту рослин. Вільно оперує поняттями, термінами та класифікаціями, здатний пояснити причинно-наслідкові зв'язки між факторами ризику для рослин та заходами їх захисту. Показує повне розуміння методів хімічного, біологічного, агротехнічного та механічного захисту. У практичних завданнях знаходить оптимальні рішення, демонструє навички роботи з препаратами та методами діагностики. Виконання завдань (практичних) точне, логічне, обґрунтоване та своєчасне. Активно бере участь у дискусіях, пропонує оригінальні підходи до вирішення проблем.
4 (добре)	Студент демонструє хороше знання теоретичного матеріалу, з незначними прогалинами в деталях. Розуміє основні принципи захисту рослин, але має труднощі з глибшим аналізом складних випадків. У практичних завданнях здатний вирішувати більшість проблем, проте інколи допускає помилки в розрахунках чи обґрунтуванні вибору методів. Виконані роботи здебільшого правильні, але можуть містити окремі недоліки (неповнота висновків, неточності у відповідях). Активність у дискусіях середня, відповіді коректні, але недостатньо розгорнуті.
3 (задовільно)	Студент знає основні поняття та терміни дисципліни, проте має значні прогалини в теоретичному матеріалі. Демонструє поверхневе розуміння тем, важко встановлює причинно-наслідкові зв'язки. У практичних завданнях допускає суттєві помилки або неточності, потребує значної допомоги викладача. Виконання контрольних чи лабораторних завдань не завжди логічне, роботи можуть бути несвоєчасними або неповними. Активність у дискусіях низька, відповіді фрагментарні та малоаргументовані.
2 (незадовільно)	Студент не засвоїв базові поняття та матеріал дисципліни. Має труднощі з поясненням навіть найпростіших процесів і термінів, пов'язаних із захистом рослин. У практичних завданнях не здатний виконати роботу самостійно, допускає критичні помилки. Виконані завдання не відповідають вимогам або не завершені, демонструють відсутність знань. Не бере участі у дискусіях, або відповіді є неправильними чи непослідовними.

Тематичний план

№ п/п	Найменування теми	Всього годин	З них	
			практичні	Самостійна робота
1	2	3	4	5
1.	**Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур**	9	6	3
2.	**Шкідники сільськогосподарських культур**	9	6	3
3.	**Обробка первинних даних обліку шкідливих організмів рослин. Методи визначення зараженості зерна шкідниками**	9	6	3
4.	**Хвороби сільськогосподарських культур**	9	6	3
5.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернових культур**	9	6	3
6.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернобобових культур**	9	6	3
7.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур**	9	6	3
8.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хворобі бур'янів овочевих культур**	9	6	3
9.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хворобі бур'янів плодово-ягідних культур**	9	6	3
10.	**Визначення втрат урожаю сільськогосподарських культур від шкідників**	9	6	3
	Всього	**90**	**60**	**30**

Зміст програми навчальної дисципліни

№ з/п	Номер модуля, теми програми. Тема заняття та його короткий зміст	Кількість годин			Види навчальних занять та методи їх проведення	Навчально-методична література, унаочнення, методичні рекомендації, інструкційні матеріали, тощо	Самостійне вивчення	Форми контролю
		всього	аудиторні	сам. вивчення				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	**Фітосанітарний моніторинг посівів сільськогосподарських культур.** 1. Методи виявлення та облік чисельності комах. 2. Ступінь ураження хворобами. 3. Економічні пороги шкідливості.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[7] стор. 19-79 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
2.	**Шкідники сільськогосподарських культур.** 1. Виявлення та облік шкідників запасів. 2. Облік шкідливих організмів, які мешкають у ґрунті. 3. Облік дрібних шкідників. 4. Виявлення шкідників, які зимують у ґрунті.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[6] стор. 27-97 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
3.	**Обробка первинних даних обліку шкідливих організмів рослин. Методи визначення зараженості зерна шкідниками** 1. Фітосанітарна інформація про розвиток популяцій шкідливих організмів. 2. Результати аналізу розвитку популяції виду за показником його чисельності.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[6] стор. 474-482 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів

	3. Методи дослідження продовольчих запасів і продовольчої сировини та місць їх зберігання.							
4.	**Хвороби сільськогосподарських культур.** 1. Облік хвороб зернових, ягідних культур в осінній період. 2. Облік хвороб овочевих та плодових під час зберігання. 3. Визначення інтенсивності ураження хворобами.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[3] стор. 262-269 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
5.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернових культур.** 1. Шкідники зернових. 2. Хвороби зернових. 3. Бур'яни зернових. 4. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[4] стор. 76-111 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
6.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів зернобобових культур** 1. Шкідники зернобобових культур. 2. Хвороби зернобобових культур. 3. Бур'яни зернобобових культур. 4. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[4] стор. 107-116 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
7.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хвороб і бур'янів технічних культур** 1. Шкідники технічних культур. 2. Хвороби технічних культур. 3. Бур'яни технічних культур. 4. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[4] стор. 116-151 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів

8.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хворобі бур'янів овочевих культур.** 5. Шкідники овочевих культур. 6. Хвороби овочевих культур. 7. Бур'яни овочевих культур. 8. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[4] стор. 151-176 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
9.	**Інтегрована система захисту від шкідників, хворобі бур'янів плодово-ягідних культур.** 1. Шкідники плодово - ягідних культур. 2. Хвороби плодово - ягідних культур. 3. Бур'яни плодово - ягідних культур. 4. Критерії доцільності застосування методів захисту рослин.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[4] стор. 177-190 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів
10.	**Визначення втрат урожаю сільськогосподарських культур від шкідників** 1. Основні методи визначення втрат урожаю від шкідників. 2. Визначення доцільності проведення заходів захисту рослин та їх технічної ефективності. 3. Загальні принципи щодо визначення доцільності захисту рослин.	9	6	3	Практична підготовка, розповідь	[6] стор. 324-340 [6] стор. 340-352 Інструкційні картки, довідники	Робота з літературою, узагальнення матеріалу	Перевірка та захист звітів Диференційований залік

Рекомендована література

Основна

1. Дудник А. В. Сільськогосподарська ентомологія : навчальний посібник / А. В. Дудник. — Миколаїв : МДАУ, 2011. — 389 с.
2. Коханець О.М., Голячук Ю.С., Косилович Г.О. Сільськогосподарська ентомологія. - Львів, 2017. – 156с.
3. Пінчук Н.В., Вергелес П.М., Коваленко Т.М., Окрушко С.Є. Загальна фітопатологія: Навч. посіб. / За ред. Н.В. Пінчук: - Вінниця, 2018. – 272 с.
4. Писаренко В. М. Інтегрований захист рослин / Писаренко В. М., Піщаленко М. А., Поспєлова Г. Д., Горб О. О., Коваленко Н. П., Шерстюк О. Л. // Полтава, 2020. - 245 с
5. Косилович Г. О. Інтегрований захист рослин : навч. посібник / Г. О. Косилович, О. М. Коханець. – Львів : Львівський національний аграрний університет, 2010. – 165 с.
6. Моніторинг шкідників і хвороб сільськогосподарських культур: навч. посіб. / С.В. Станкевич, І.В. Забродіна, Ю.В. Васильєва та ін. Харків. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. – 624 с.
7. Моніторинг шкідників сільськогосподарських культур : підручник / [Покозій Й.Т., Писаренко В.М., Довгань С.В. та ін.] ; за ред. Й.Т. Покозія. – К. : Аграрна освіта, 2010. – 223 с.

Додаткова

8. Екологічні основи захисту рослин (Біологічний захист рослин) : навчальний посібник / О.М. Коханець, Г.О. Косилович. – Львів, 2010. – 105 с
9. Основи агрономії: Навчальний посібник / Левицька Ю.М., Шевніков М.Я., Бакума А.В. – К.: Аграрна освіта, 2008.
10. Забродоцька Л.Ю. Основи агрономії : навчальний посібник / Л.Ю. Забродоцька. – Луцьк : Інформ.-вид. відділ Луцького НТУ, 2019. – 360 с.
11. Білик М.О. Біологічний захист рослин від шкідливих організмів: підручник /М.О. Білик. – Харків: Майдан, 2022. – 356 с.
12. Луцюк В. І. Агротехнологія : підручник для здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти / В. І. Луцюк, О. Л. Шамралюк – Київ : Літера ЛТД, 2020. – 256 с.

Інформаційні ресурси

1. https://agro-business.com.ua/agro/ahronomiia-sohodni.html
2. https://propozitsiya.com/about-crops
3. https://eos.com/uk/blog/metody-zakhystu-roslyn/
4. https://eos.com/uk/blog/hvoroby-roslyn/
5. https://agromage.com/plant_protection.php